

KARYS

Eina sykį savaitėje.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skatikų. —

Adresas: Kaunas, Laisvės Aleja 10 Nr. «Kario»
— Redakcija. —

Nr. 32 (116)

Kaunas, 1921 m. rugpiūčio mėn. 11 diena.

III metai.

Del Lietuvos Respublikos ginkluotos pajėgos organizacija—straipsnio.

Jeigu prieš pasaulinį karą pravedant sąmatas visų Valstybių parlamentuose ir spaudoje kildavo didelių ginčų del sąmatos didumo ir jos §§ tikslingo paskyrimo, tai šis klausimas ypatingai svarbus mums, kuomet tenka baigti sunkiai pradėtą Valstybės kūrybos darbą ir gintis nuo priešo. Šulaukėmė šiek tiek geresnių sąlygų, bet ir nūnai kiekvienas pasistumėjimo žingsnis pirmyn mums labai sunkiai ir brangiai atsieina. Visokiomis įmonėmis priešininkas tyko praryti mūsų kraštą. Vien del tų grobuonių mes negalime šiandien pereiti prie ramaus gyvenimo, turime rekvizicijas, mobilizacijas, pastotis, spekuliantus, atitraukiame tiek daug jaunimo nuo mokslo; privalome laikyti sulyginamai didelę kariuomenę, kurios išlaikymui skiriame žymesnę mūsų pajamų dalį.

Dideli pasaulinio karo nuostoliai priverė jo dalyvius, dar prieš karo pabaigą, susirūpinti betikslinomis išlaidomis. Aiškiai ir griežtai pastatė šį klausimą Rusijos pilietis. Jam buvo apčiuopiamai suprantamas obalsis šalin karą del asmeniniai pakelto didelio vargo ir bendro šalies nuskurdimo; jis matė, kad net visas karo laimėjimas nesugrąžins visų nuostolių. Bolševikai greit pasinaudojo vieninteliai aiškiu minios nusistatymu; vienpusiškai jį išnaudojo ir, eidami po šito obalsio priedanga, paėmė į savo rankas valdžią. Neapgalyotas ir nervingas jų žingsnis staiga atsikratyti nuo karo ir duoti pasauliui amžiną taiką, privedė šalį dar prie didesnio karo, įstūmė į didžiausį skurdą ir kančias. Bolševikai greit pamatė klaidą ir išnaujo stropiai pradėjo organizuoti armiją.

Rusijos revoliucijos obalsiai sujudino visą pasaulį. Demokratizmą pradėjo linksniuoti visuose skersgatviuose; Amerikos demokratiniai karo obalsiai priėmė daugiau realios formos, ir pagalios su garsiais demokratizmo teziais atšlubuoja Vilsonas į Versalį. Jo punktai pasirašyti, priimti, bet kol kas priverstinai tik silpnėms valstybėms, kurias stipresnės, gali ir nori pavergti. Karčią popierinio demokratizmo teisybę ir mes jaučiame. Mes negalime laisvai užpirkti kariuomenei nei vieno mažmožio; ką išgausi tai tik dideliu vargu, už brangią kainą. Štai kad ir toks menkniekis. Paryžiaus radiograma Nr. 1329 (26-VII-21 m.) rašo: „Bolševikų kariuomenės koncentracija. Depeša iš Vilniaus praneša apie atvykimą į Kauną vieno Vokiečių jūros laivo, pravežančio uniformą ir amuniciją. Į šiaurę nuo Minsko bolševikai koncentruoja atskiras dalis... Ir smarkiai pamišęs žmogus ramesnėj valandoj supras, kad į Kauną jūros laivai negali atplaukti, bet kam reikia, tas nesupras ir tvirtins, kad „per upes, mairias ir kalnus... laivam kelias yra laisvas“; aiškins, kad Lietuvos

Valdžia bent pro pirštus žiūri, kaip vokiečiai ginkluoja bolševikus, kad pastarieji sumušų Lenkiją ir pastatytų prieš didžiausį pavojų Vakarų Europos kultūrą.

Ar tai del bolševikų lazdos, kuri taiko į tolimą dar apysveikį pakaušį, ar tai del Versaly priimtų Vilsono tezių, bei kitų motyvų, bet Lenkija negauna Entantos mandato laisvai veikti visoje Lietuvoje, o pati nedrįstą leisti į didelę avantiūrą ir pastatyti pasaulį prieš įvykusį faktą; pagalios motyvai čia ir neturi reikšmės, bet Vilniaus klausimas per metus laiko nei kiek nepasistūmėjo pirmyn, neatsižvelgiant į visas mūsų pastangas baigti klausimo sprendimą teisybės keliu. Ir kaip ilgai tokia padėtis tęsis, sunku pasakyti. Galimas daiktas, kad tokia neribota padėtis tęsis tol, kol Rusijoje nenusistatys bi kokia tvarka, kurią pripažins visas pasaulis, o laukti, kad Rusijoje klausimas bus greit išrištas, nėra pamato.

Vien jau del to mes privalome rimtai pagalvoti ir ieškoti kelių, kuriais eidami greičiausiu laiku galėtumėme suorganizuoti daug didesnę, gerai apmokytą, paruoštą ir techniškai aprūpintą kariuomenę, neapsunkinus mūsų biudžeto.

Šiuo žvilgsniu p. Majoro Škirpos P. Š. š. m. „Kario“ 30 Nr. turi atkreipti dėmesį ne tik dalyko žinovo, bet ir paprasto piliečio, kuris prie valstybės kūrybos darbo daug prisidėjo ir del savo valstybinio nusistatymo nuoširdžiai be tulžies ir priekabų be abejonės padės pakelti ir šitą sunkią našą.

Majoras Zubrys.

(Bus daugiau).

Rusijos badas.

Tur būt nerast laikraščio, kurs nebūt dabar padėjęs bauginamų telegramų iš Rusijos, kurs nebūt šiaip ar taip šį baisų ne vien rusams įvykį svarstęs. Viena žinia klaikesnė už kitą, gandai gi tiesiog mirtinai įbaugina priemiesčių politikus.

Jau keletas savaitių, kaip nuolat plaukia iš Rusijos gilumos žinios apie tai, kad badas vis didesnius plotus aplieja, kad gyventojų išbadėję minios, nebeturėdamos kuo vietoje misti, bėga, važiuoja į kitas vietas, bėga patys nežinodami kur, kad tik išbėgus iš nuogų tyrlaukių kur maisto nebeliko. Užteko kaž kam paleisti tuščią gandą, būk į Petrogradą atvežta amerikų duonos ir visi seni, ligoti, mažyčiai vaikai ir suaugę vyrai tiesia nenutraukiamomis nuolatinėmis virvėmis—sujurusiems keliais Petrogrado linkul. Išsiplatino baisyos ligos—cholera, tyfas, dezinterija. Krinta žmonės, miršta dešimtimis ir šimtais. Artimieji neturėdami priemonių gelbėti ligoniams taip ir palieką pakeliams mirusius ir dažnai esa pasitaiko net po kelias dešimt

lavonų kartu su tebesergančiais dar kiek gyvais pas-
kutinio alkio parblokštais žmonėmis.

Baisų pėdsaką dar didesnės, baisesnės rykštės—
epidemijos palieka pabėgėliai savo kelionės užpakaly.

Jau visas pavolgis ant ratų—praneša telegrafas.

Važiuoja. Važiuoja nēr žinios kur, gelbisi iš ba-
do mirties.

Klaiklatai skamba tos baisios naujienos.

Mes, kariai, netik kaip paprasti piliečiai, turime
žinoti, kas aplinkui mus dedasi, kaip gyvena ir kovo-
ja pasaulis, bet turime dar akyllau sekti tokius, kaip
minėtus įvykius, kad visuomet buvus pasirengusiems
savo uždavinius atlikti, suprantant kiekvieno žygio
svarbą ir tikslumą.

Eina baisios iš Rusijos gilumos žinios. O kaip
atsiliepia į tą Vak. Europa? Ką sako rusai emigrantai,
pabėgę nuo bolševikų įvairių krypsnių demokratai, in-
teligentija.

Vakarų Europa savo dienos klausimuose pasken-
dusi. Kol kas tik informuojasi, tik renka žinias. Jei ir
girdėt šauksmų gelbėti tūkstančiams dėl bado mirstan-
čių žmonių, tai tie balsai pavieniai skamba.

Negalima sakyti, kad kitos valstybės atsisakys gel-
bėti badaujančius. Pagalba bus teikiama. Bet kiek ga-
lės ji ištikrųjų palengvinti, nelaimę, lieka klausimas.

Lietuva tiek arti jausdama bado šmėklą beabejo
neatsisakys padėti badaujantiems, ką jau pradėjo Lie-
tuvos Raudonasis Kryžius, žinoma, turint omeny, kad
mūsų pagalbos sauja nepatenkins šimtų tūkstančių al-
kanųjų. Vyriausias mūsų uždavinys sergėti savo šalį
nuo epidemijų, nuo netvarkaus išbadėjusių minių iš-
brovimo, nes tas nei vieniems nei kitiems naudos
neduos.

Br,

Elsinkų konferencija.

Liepos 28 d. Elsinkuose įvyko Suomijos, Esti-
jos, Latvijos ir Lenkijos konferencija. Aple šią kon-
ferenciją Estų Užsienio Reikalų ministeris Pūpas štai
ką pranešė spaudos atstovams:

„Sekmadienį (t. y. liepos 24 d.) Estijos, Latvi-

jos ir Lenkijos užsienio reikalų ministeriai, remda-
miesi gautais pakvietimais, vyksta į Elsinkus pasi-
tarti su Suomijos užsienio reikalų ministru; pasi-
tarimo tikslai dar neaiškūs. Lietuvos užsienio reikalų
ministeris toj kelionėj nedalyvauja.

Mūsų valdžia laikosi penkių respublikų sąjungos.
Šio tikslo pasiekimas yra mūsų politikos pagrindas.
Bet laukdami tokios sąjungos sudarymo mes nenor-
ime sėdėti rankas sudėję ir esame pasirengę daly-
vauti sudaryme Baltijos respublikų sąjungos, į kurią
įeis mažiau valstybių“.

Be to ministeris pabrėžęs, kad Tarybų Rusiai
nepaduos tos reikšmės mažų Baltijos respublikų są-
jungai, kaip kad penkių respublikų sąjungai, nes
šiuo atveju prisieina skaičiuotis ir su Rumunija.

Šios konferencijos iniciatyva priklauso lenkams.
Ji daroma už Lietuvos nugaros. Jos tikslas: Lenkija
nori įsigalėti Pabaltijury ir pakenkti Estijos, Latvijos
ir Lietuvos sąjungai. Tuo pat, žinoma, Lenkija nori
sustiprinti savo pozicijas kovai su Lietuva.

Kaip žiūri į šią konferenciją latvių demokratija,
aiškiai nušviečia latvių „Socialdemokratai“ 163 Nr.:

„Toj konferencijoje, kaip žinoma, dalyvauja Suo-
mija, Estija, Latvija ir Lenkija. Lietuva“), kaip mes
dar kartą esame patikrine, į konferenciją ne-
pakviesta. Nors šiai konferencijai nėra apribot-
os programos, tačiau ten bus svarstomi svarbūs
politikos klausimai. Apie šios konferencijos sušau-
kimą ypatingu jausmu atsiliėpė „Brihwa Seme“, kuri
rašo, kad ši konferencija trukdo mažųjų Baltijos val-
stybių sąjungos įkūnijimą ir grįžta į senosios politi-
kos liniją, į didžiąją sąjungą, arčiau ir aktingiau
Lenkijai dalyvaujant“. „Latvijos Sargs“, kuris pasku-
tiniu laiku stovėjo mažųjų Baltijos valstybių sąjungos
idejoj ir ypač kėlė Lietuvos ir Latvijos susiartinimą,
skeptiškai (nepatikimai) išsireiškia dėl Elsinkų kon-
ferencijos ir pataria nepriimti nė jokių nutarimų, kas
galėtų atsiliėpti į visą sąjungą, nes tik „sustiprintų
Lenkų poziciją prieš Lietuvą, ir tuomet mūsų santy-
kiai su Lietuva atvėstų; tatau būtų priešinga ne tik
latvių tautai ir sąjungininkams, bet dar pakenktų tet-

*) Visur „Socialdemokrato“ pabraukta.

J. L.

Brundalas.

Naujakuriai!

(Tęsinys)

Klaidžiojo tingūs dūmai pakrūmiai. Ukanotas dar-
gus dar didino šio vienasėdžio liūdną išvaizdą.

— Dievuliukai mano, vargas man—jau ištolo su-
siraukė verkšlent pasiruošus nelaiminga moteris. Ji
tur būt yra įpratus vietos įstaigose, prieš vietos vir-
šininkus taip ašarodama reikalus atlikti, taip ir da-
bar daro.

— Štai, va, tik pažiūrėkit,—sako ji iš gretimo
raisto greit, bėgte atnešus raisto žolių pluokštą ir jas
rodydama.

— Argi gali čia kas augti? O žemę pastatė ir
mano pirmos rūšies. Pasėjau rugių, gal nei sėkla ne-
augrė. Iš kur man duonos paimti.

Sunku pasidarė klausyt jos aimanavimų. Jos
nieks neužtarė, nieks jai nepadėjo. Davė nuogą že-
mele ir žinokis. Viršininkai, jos aimanavimams nu-
sibodus klausyt, varo ją šalin.

— Ir Kaune parodykit kas mano laukuos auga—
sako ji kišdama man tą žolių pluokštą.

— Vaikučiai kaip paukšteliai. Ar jie ką supranta,

žiojas, duok duonos...—tesė ji įpratus griaudinti vir-
šininkams senai sumanytus žodžius.

— Gerai, sakau, gerai!

Ir tolima, nors netvirta, neaiški, ašarotam veidė
sužibėjo šypsena, kada aš jos žoles įsidėjau į portfelį.

Kasasi į žemes.

— Va, štai ir jo namas. Sako kartu važiuo-
jau naujakuris.

— Kurgi?

— Nagi šiame pakrauišyje.

Žiūriu, gi iš tikro pakrauišyje iškasta gili duobė.
Joje jau veik baigiama taisyti gyvenamas butas. Nau-
jais rąstais, baluoja durys, langų skylės matyt.

Mums sušnekėjus išlindo iš vidaus ir to namo—
„palociaus“, kaip juokais vadino kaimynai, savininkas.

Aukštas, jau pagyvenęs vyras, žilais plaukais
ir ūsais.

Jo veidas liesas, matyt daug vargo matęs, bet
akys drąsios, budrios.

Jis visas ik ausų tirštai purvinas.

Tur būt tik ką jis rinkė molį, nes dar tebevar-
vėjo nuo alkūnių tirštos sutros.

— Ir mano urvą sumanėt atlaikyt—sako jis brauk-
damas nuo rankų prilipusį molį.

slangam visų ginčijamų stemų tarp Lenkijos ir Lietuvos klausimui išrišti“.

Toliau tas laikraštis pažymi „raminančiai“ „Jau nakas Sinas“ paaikškinimą: „Baimė, kad Suomijos konferencija pakenksiankti 3 mažosioms valstybėms, nepamatuota, kad Latvijos dalyvavimas konferencijoje kartu su Lenkija ir be Lietuvos reikiama, perėjimą nuo „mažosios antantos“ į didžiąją. Mūsų santykiams su Lietuva konferencija negali pakenkti, nes Latvija, žinoma, negali daryti žingsnių, kurie dabartinius santykius pagadintų“.

Rašinio gale „Socialdemokratis“ pažymi.

„Jei ir dabar Latvija vėl susilaikys nuo susitarimo su Lietuva ir duos žinomus avansus Lenkijai, tai Elsinkų konferencija gali objektyviai pakenkti ne tik Lietuvos ir Latvijos draugingiems santykiams, bet ir mažųjų Baltijos valstybių sąjungos įkūnijimui, ko, beabejo, siekia Lenkija.“

Taip mūsų užsienio politika pradėjo vėl krypti į liniją, kuri, „Latvijos Sargs“ žodžiais tariant yra priešinga latvių tautai ir sąjungininkams“.

Prie šiuo minčių mums nelieka nieko pridėti.

Ryga 27/VII.

Kap. J. Laurinaitis.

J. Šv.

Sostinės švečias.

— Antanai, tu jau šikart vėliniesi su mokesčiais! — kaktą suraukęs murmėjo seniūnas, seniūnijos sueigoj.

— Kas tau pasidarė, tu seniau budavai akuratas žmogus.

— Taip, tu gerai, Domininkai, žinai, — rimtai, lyg pasigallėdamas kalbėjo apyžilis storas ūkininkas: — kas daugiau, jei ne aš įvairių dovanų kariuomenei sukrovė, kieno du sunu stovi prieš lenkus, jei ne mano, kas daugiau viso valsčiaus reikalams sudėjo pinigų ir paskolos bonų išpirko, — vis aš, bet toliau, brole, tu iš manęs nieko gero nebelauk, ir nebenorėk, kad aš šituos kikilius šelpčiau.

Jėjom vidun. Čia pat ir jo žmona, nemažiau moliu aplipusi, minko molį maišydama jį su spaliais ir dar su kuo kitu.

Jis visą didįjį karą praleido žygtuose ir apkasuose.

— Gelbėjo Dievas — dūsavo žmona.

Buvo Vokietijoje nelaisvėje. Daug vargo pakėlė. Žmona su vaikučiais Lietuvoje, tuo metu, vargo.

Grįžo namo. Kaip tik tada pradėjo kurtis mūsų kariuomenė. Stoją jis savanoriu. Dalyvavo kautynėse, patekó rusams — bolševikams į nelaisvę. Ten jį taip kankino, kad net dabar prisiminęs sako:

— Jau laukiau mirties. Vistiek! Geriau jau iš syk pabalgt visa, negu pamažėl nuo bado, mušimo ir kankinimų užgesti. Taip ir sakydavau. Pabaikit bent sykį!

Bet ir tuom syk „gelbėjo Dievulis“, kaip sako jo žmonelė.

Draugui, kurs pirma kazokų dalyse tarnavo, paskui Lietuvos kariuomenėje būdamas daugybę bolševikų išnaikino, drąsiai juos vienas po dešimtis išvaikydamas, tris kart iš jų nagų, jau į nelaisvę paimtas, išsprukdavo, taigi tam jo draugui — bolševikų pasiute budeliai įvarę į pakaušį vinį. Ir jį jau norėję sušaudyt, bet laimingoms aplinkybėms susidėjus — išliko gyvas.

Grįžo namo. Gavó štai šitą žemės plotą ir pradeda ūkininkauti.

Išdavė jam sienojų, bet daug jų trobai statyt

— Kas atsitiko? — akyliau pažiūrėjo seniūnas.

— Iš tikrųjų tu kumai, lyg po laidotuvių?

— Tiesa, kaip po laidotuvių...

— Išsirengiau, žinai, aną ketvirtadienį, — patylėjęs vel pradėjo, — pažiūrėti savo Kauną, taip sakant, sostinės miesto, kuriam treči metai nieko nesigailim. Kad veltui negirgždintus ratų, įsiverčiau į vežimą aviną, manoji suralzgė trėjetą vištą ir važiuojava. Viskas gerai, gražu. Nusileidau nuo kalno, pervaziavau tiltą, įsukiau miestan ir važiuoju pačia didžiąja gatve, kurio viduriu dar vienas eina kelias, abipusiai medžiais nusodintas. Dar buvo rytas, visi skuba, bėga, o čia šluoja, vandeniu laisto gatvę, vis mat, poniškas stiverimas — nemėgsta dulkių.

— Aš pravažiavau pro sodną ir žiuriu, — lange stovi dideliausias popierosas, va gal bėt toksai, kaip geras rąstagalis ant skiedrino.

— Aš ir sakau savajai Agnieškai: tū nemėgsti mano naminio raugalo, tai šiandien aš tau pasmūky-siu kvapiasiais sostinės dumeliais.

— Tan žodis sustojau ties langu, palikau bėbat kumelę o pats įėjau į krautuvej ir dėruosi. Tik bavao bededąs popierosus į kišenę ir traukias pinigine, kad užsimokėti, kaip suriko mano boba ir regiu kumelė piestu šokinėja. Aš vienu šoliu atsiduriau prie vežimo.

— Jergulėliau. Tai kas ten buvo? — nusistebėje seniūnas.

— Gi, žinai, toks sausapilvis žaliakankis kėkštas daužo mano kumelę su pagaikščiu ir bliauna iš visos gerklės: „Tu kur sustojai? Kad man tuojau išnyktum, nes...! — ir buvo besiekiąs man už krūtinės.“

— Palauk sakau, gal pablūda! ir mestelėja jį į šalį. Man, brole, kumelė rūpėjo, žinai, su savo šitą treigia išvažiavau, pasibaždė ir ką tu nors daryk. O čia, pamačiau, net žviegdamas lipa viršun automobilis, kumelė šast, šast į visas puses, sustojo skersai kelio vežimas, įsispyrė šitų jų nususelį medžpalaičių ir treška visas. O boba vežime visa, kaip apmirus, tik mėto akimis — nei išlipt, nei sėdėt.

— Tai būta tau, brole, spirgučių, — pasigailėjo seniūnas.

— Kaip nebus, buvo. Ir tas pats kirmėtė vis šokinėja aplink ir dar smagiau šaukia: „Kaip tu drįsai

netinka, o vieni perlaibi, kiti net perstori, kai kuris supuvusiom šerdim.“

Žodžiu sakant, jis iš gautų medžių trobos negali pastatyt. Sumanė žemėse įsikasti sau gyvenimą.

Šis daug matęs vargo, daug ko prityres vyras nenusiminė.

Jo ta žemės pirkia netaip jau bus bloga.

Jis daro sienas gan storas, deda samanų, išdžūvusių šakų, spalių, paskui pina karklinę sieną, ją užkrečia moliu. Paskui nutepsiąs kalkėmis ir būsianti patogi pirkia.

Jo pirkia kaip kregždės lizdelis pakriaušyje prilipęs. Ji ne tamsi, kadangi net trejus langus įtaisė.

Ir taip jis tvirtai rausiasi į žemės, knisiasi, leidžia gilyn savo šaknis, kad neabejoji jog įsigalės šioje vietoje.

Pažvelgus į lauką ir gi matyt jo tvirta prityrusi ranka. Kur sėta, ten gražiai lygiai vasarojus sudygęs, kur arta, ar akėta, tai taip gražiai vaga vagos atsi-rėmus guli, kaip ir dirvai vien pagražinti jis būtų arės.

Buvo, netoli statomos žemėse pirkios, keletas karklių krumuokščių.

Jie pievą vien gadino. O naudos jokios ten jie nedavė. Ir išrovė jis tuos krūmus, iškapojo šaknis taip, kad jie jau nebesugebės atžalą leisti. Nors karklo gajumas sunku pergalėt, bet naujakurio valia tyrtesnė.

mane, einant savo pareigas, užgauti? | vyresnįjį, tuojau | vyresnįjį, ten išmokys tave gyventi!

— Na, na! kuo pasibaigė?—jau išjudino seniūną.

— Subėgo daug, daug žmonių, visi sustojo aplink ir žiūrė lyg į kokius dyvus. Taip negražu, taip gėda man tasyk buvo, nors klaurai žemę nueik. Tik pamanyk savam mieste ir nuo savo žmonių šitokios paniekos susilauki. Kad nors aš vienas toj nelemtoj gatvej būčiau sustojęs, dabar, kai pažiūrėjau—pilna ir poriniai ir vienaarkliai vežimai. Žinoma jų brikai, karietos, o mano vežėčios. Tai ar gi aš čia kaltas. Tu pats kūmai žinai, kaip aš prieš karą važinėjau: toks brikas, net klebonas seilę rydavo.

— Tu vis gi ištrūkai iš jų? — nesulaukdamas galo, paklausė seniūnas.

— Gangreit gerai pasibaigė. Jie patys, matyt, susiprato ne vietoj išsišokę ir tas pats šaunasai, lyg šuo uodegą paspraudęs, nudūlino sau. Bet paklausyk, kas bus toliau. Aš apgrežiau kumelę ir, pasivedėjęs kiek, įsukiau į tą patį kelią, tarp medžių, kur niekas nevažinoja. Kad jau jums gaila šito akmenyno, sudrėginto kelio, manau sau vienas, aš galiu ir šituo negreštu keliu važiuoti. Tik cyp, žinai, mano kumelę už vadelių vel bent du mėlynablauzdžiu. Ardevynios gi, manau, tiek daug čia jūsų būtų priperėję. Pas mus, kur kasnakt išvagia, kur gyvenam viens nuo kito atstui, ten jų nematyti, bet čia, kur žmogus prie žmogaus, kaip verdenis verda, kur patys galėtų apsisaugoti, tai jų knybždėti knibžda.

— Nučiūpę jau daugiau man vadelių nė nebedavė. Vertė, varė arklį per stulpelius, per suolus ir keikėsi, keikėsi. „Kur, girdi, įvažiavęs, čia tik ponams pasivaikščioti įtaisyta“.

— Aš visaip prašau ir maldavau: paleisk sakau, ponai, juk aš čia nič nieko nesugadinau, kad pakraštėliu pravažiavau, jei norėsi, visą vežimą žemių galėsiu atvežti.

— Nieko nepadėjo, jau tą syk nusivarė ir išlupo iš manę šimtoką auksinų.

— Tfu! nusispioviau, žinai, kai išleidė ir pamaniau: del to aš elgeta nebūsiu ir jus nepraturtėsit, bet jau daugiau aš jokių reikalų su jumis nebeturėsiu.

— Dabar pieva bus lygesnė, geriau piaut ir žolės galės daugiau užaugti.

Jam nesisekė su šuliniu.

— Štai va trys duobės — rodo jis.

Ir vis vandens arti trobą, nors jis ir tikėjos, nerasta. Bet dabar, kada pirmutinės skubos darbus jis baigsias, rudeniop mano vėl imti šulinį kast.

— Kasiu kol vandenį užeisiu. Juk turi čia būt vanduo tvirtai, — sako jis.

Taip, aš neabejoju, jis ras vandenį ras, pasteks, kad ir gilausia jis būtų!

Toliau, visame lauke matyt jo darbo ryškūs pėdsakai. Ypač pasieniais.

Jis baisiai, matyt, mėgsta aiškumą, tikrumą. Kad viskas jo vienasėdy būt tvirtai surėdyta, tai jo stipriausias noras:

Nuolat užtinki išneštą iš dirvos didoką akmenį, išrautą kelmą.

Siena gi kuo tiksliausiai pabrėžta. Per pievą jis vagą išvarė.

— Tai mat, piemeniui pieva ir pieva.

Kaimyno galvijus mano vidulaukėn atgindavo ir vis dar sako, sienos neperžengė.

Kur patverdamas kokį nereikalingą troboms akmenį, ar kelmą tēmpla jis į sieną, ten pastato, įkasa į žemę, kad nei pajudint nieks negalėtų. Be to pievoje

Kol pasakojo, klausė seniūnas, tačiau kada nutilo jis vėl savo pradėjo.

— Tavo istorijos gal ir negeros, tačiau čia nieko nepadės; šiandien paskutinis mokesnių laikas, dar pasinaudok, kad paskui trigubai nereiktų prikišti.

— Matai koks tu, Dmininkai, o kas gi trisdešimt tūkstančių už erzilą man sugražins.

— Už kokį erzilą?

— Juk tu žinai, man del to tasyko ir kumelė išsimetė.

— Chal Chal — visi pratrūko jokais—O jei būtų turėjusi, be ne tiek kumeliukas kainuoja?

— O kas po trijų metų iš tokio kumeliuko būtų pasidaręs, ar jūs žinot? — piktinosi Antanas.

— Palauk, dar išauklėk tu,—kažkas iš šalties bubberėjo.

— Išauklėt man jį patys niekai jei Dievas sveiką laiką, tik vaikams pramogėlė,

Savamokslų kelias.

Dedame domiai įsiskaityti straipsnio ištraukas iš „Sėkm. Dien.“.

Manome žemiau dedamos eilutės ne vieną padorius siekti mokslo, savo jėgom, duos tikrosios mokslo vertės supratimo. Red.

Kuriuo keliu mokslai pasiekti?

Paprasčiausias kelais, visų paprastas, tai mokykla. Vienur tos mokyklos menkesnės, kitur geresnės, pas mus vos besikūria, bet jos visur yra, visur žmonių steigiamos ir lankomos. Tik stebėtinas dalykas — juo kraštas kultūringesnis, juo aukščiau pakilęs ekonominiai ir politiniai, juo tų mokyklų einami dalykai platesni, juo labiau mokyklų lankymo laikas pratęsiamas. Svetur gi, kraštuose daug daugiau už Lietuvą kultūriškai pakilusiuose jau nesitenkinama vien vaikų mokyklų steigimu, bet kūriama didžiausia daugybė visokios rūšies suaugusiems mokyklų ir įstaigų. Išėina, jog paprastosios mokyklos suaugusiam nedaug tēduoda — jam reikia atskirų mokyklų. Ir prisiziūrėję, kad ir mūsų

jis pasodino keletą medelių. Čia iš raistų atneštas liešas vos prigijęs berzelis, ten žilvičio stuobrys jau sužaliavęs. Viskas daroma tam, kad siena būtų aiški.

— Tavo nenoriu, bet ir mano neltesk.

Šiurkščiai sako jis, tarytum kas jį čia pat rengtųsi nuskriausti.

Šiaip labai smagu su juo kalbėtis. Jis tiek daug sveikų gražių planų turi, taip nuodugnai yra pasiruošęs ateičiai! Jo asmuo gimdo užuojautos ir kartė vilties jausmą.

Viskas gražiausiai numatyta. Čia bus klojimas, čia svirnas, ten tvirtai, kiekvienu atsitikimu nužiūrint visus nepatogumus ir kliūtis.

O štai—jo ratal.

— Tais pačiais vežu ir sienojus ir tais pačiais šventadieny bažnyčion važiuoju. Ilgąją vidurinę kartį, kuri įdedama sienojus vežant, išimu, įstatau trumpą, iš šalių drobynas padėdu ir šieno maišę įsidėjęs, kaip ponas minkštai, sau važinėju.

— Tik kad tavo karšatis tuščiai nenuėitų. Pasakoja žemę atimsią.—Sako kaimynas.

— Et, plepia!—supyko jis.—Kas gi nuo manęs ims. Jau, brač, manęs nebeišraus iš čia; nebijan. Atsisėdau ir sėdėsiu.

visų pradedamų ir aukštesniųjų mokyklų kursus, matysime, jog jos duoda vien žinias, reikalingas tolimesniam gyvenimui ir lavinimuisi, bet neduoda ir negali duoti tos pasaulėžvalgos, kurią tik suaugęs sau išsidirbti gali. Vaikas retai kuomet gali pats sau šokias—tokias savystovias gyvenimo pažiūras išdirbti, jis dažniausiai ima ištisai, be svarstymo tą, kas jam mokytojo paduoda. Ir tik paaugęs ar suaugęs jau gali turėti savo mokslo nuomones. Todėl mokykla kiekvienam mokslo ieškančiam žmogui yra lyg ir anga į mokslą — suteikdama šokias tokias žinias ji palengvina tolimesnį jo darbą.

Taigi, ir žinios mokyklos duodamos yra reikalingos tolimesniam lavinimuisi, bet žmonės, kuriems neteko tų mokyklų lankyti ir patys tas žinias įsigyti gali. Vadovaujami kito žmogaus ar savystoviai be vadovo jie turi susipažinti su gimta kalba, matematikos ir gamtos mokslo pradais, su Lietuvos ir visuotinąją geografija (žemės aprašymu) ir istorija, su fizikos pradžia. Tos žinios yra reikalingos, nes lavinantis toliau, nuolat teks su jomis susidurti ir jų nežinojimas apsunkintų tolimesnį darbą. Tuose kraštuose, kur mokyklos lankymas yra priverstinas ir prieinamas visiems piliečiams, nepriseina kalbėti apie įsigijimą mokyklos žinių ne mokykloj. Bet Lietuvoj dar ilgai suaugusiems prisis jų mokytis, nes tų mokyklų turime maža, be to turime daugelį suaugusių, kuriems jau ne laikas į mokyklą grįžti.

Tačiau suaugusių mokslo tikslu negali būt vien tik tų žinių įsigijimas. Šitai tik slenkstis į mokslą, slenkstis į susipratusių krašto ir pasaulio pilietiškumą. Maža naudos, jei apsikabinę liūdymais visokių rūšių mokyklų gyvenime busime tie patys vaikai ir vaiko akimis žiūrėsime į pasaulį. Kas vaikišta — vaiko, bet suaugusieji ne vaikai ir vaikiškų žaislų, liūdymų pavydale, jiems nereikia. Ir savo ir kitų kraštų pavyzdžiais galėtumėm priparodyti, kaip atestuoti ir diplomuoti žmonės kartais pasirodą gyvenime visiškai kvailiais toli nematančiais. O žmonės mokyklos nei nematę — iškildavo savo krašto švyturiais. Mums reikalingi ne diplomuoti žmonės, bet piliečiai. Diplomas—liūdymas tam pilietiškumui įsigyti nekenkia, bet pilietiškumas be liūdymo geriausiai ap-

siekti gali. Svarbu tikrai, kad besimokynant ieškoti mokslo teisybės, o ne tų teisių, kuriais suteikia visoki liūdymai.

Minėjome jau kad svetar suaugusių pasaulėžvalgai išdirbti steigiama daugybės įvairių suaugusių nemokyklinių įstaigų. Ten sutiksime Skandinavijos kraštuose kaimiečiams — vadinamus kaimo universitetus, kur vos pradinę mokyklą išėjęs kaimietis gali susipažinti su tais mokslais, kurie tam tikslui reikalingi. Miestuose sutinkame daugybę tuo pačiu tikslu steigiamų liaudies universitetų, visuokios rūšies kursų, paskaitų. Be to visur pristeigta nemokamų ir visiems prieinamų knygų — knygynėlių. Visuose tuose kursuose pritari mokytojai ir mokslininkai padeda visiems mokslo ieškantiesiems jų tikslą pasiekti. Mes tokių įstaigų neturime visai. Visi esame pas mus suaugusių prie mokyklų kursai turi siaurą tikslą padėti suaugusiems įsigyti tų žinių, kuriais jiems iš mokyklos išnešti neteko. Bet ne daugiau. Todėl Lietuvos žmonės, nori pasiekti mokslo, nustatyti savo pasaulėžvalgą, negali kol kas laukti pagalbos iš šalies — iš mokytojų ir mokslininkų — turi patys vien savo jėgomis kovoti už mokslą, turi būti savamoksliais, to žodžio tikroji prasmė. Žinoma, jei kelias per tą yra sunkesnis, negu užsienių žmonių, bet jisai turi ir savo gerų, teigiamų pusių: juo sunkiau mokslas įgijamas, juo giliau jis įeina į smagesnis, juo nuodugniau jis turi būt perviršinamas, ir todėl tai, iš savamokslia tarpo yra išėjęs daugelis mūsų įžymesnių darbuotojų.

Neturėdamas pradedamųjų jam įstaigų savamokslis mokslui įsigyti gali naudotis tik dviem šaltiniais: spausdintomis knygomis ir gyvenimo surašytą knygą, tą knygą kurią kiekvienas mąstas žmogus turėtų stengtis atskleisti ir išskaityti ir ja papildyti ir patikrinti žinias iš spausdintųjų knygų išneštas. Dabar taip ir daroma — semiama iš tų dviejų šaltinių, bet buvo laikas, kai knyga — šventoji ar šiaip įžymesnio žmogaus parašyta — turėjusi visai gyvenimą pakeiči, būt vienintelis mokslo šaltinis. Visam viduramžių laikotarpy, didžiausi mokslininkai bėgo nuo toliausia nuo gyvenimo, nuo žmonių, nuo gamtos ir užsidarę tamsiuose vienuolinių kambariuose vien iš knygų ir sausaus mąstymo kūrė mokslą apie žmogų ir jo gy-

Jauna Pora.

Gan smagus laukas. Netoli upė, yra mažas beržynėlis. Įvažiavau į tą vienasėdėlį kaip į seklyčią, taip čia jauku.

Štai kalnely baluoja laikina jaunos naujakurių porėlės pirkelė. Arti, baigiamas statyt, klojimas; jis be dangčio dar, tik grebėstai kaip žvejų pakartas tinklas riogso.

Jie abu jauni; nesenai susivedė.

Kaip vienas taip ir kitas nelabai buvo turtingi. Jis kraičio perdaug ir nereikalavo, ji nuo tėvelių, matyt neturtingų, atsivarė karvę, arkli, šiek tiek pinigų — ir užteksią jiems.

Jis buvęs savanoris, apsišvietęs, susipratęs sodžiaus vaikas. Ji gi karo metu buvusi Rusuose.

Jų pirkelė tokiu pat būdu, kaip tos su ketverta vaikų našlės, pastatyta.

Bet jų lyginti negalima. Ten kiaura, siūbuojanti, daugiau plyšių, negu sienų turinti, čia gi kas kita!

Įkalta į žemę basliai, išpinta karklų vytelėmis, kaip iš vienos pusės taip ir iš kitos iškrėsta moliu, nubaltinta, įstatyta nors nedideli, bet svarūs langeliai, durys. Įėjus į vidų randi visai jaukų gyvenimėlį.

Svari lova, ne suoleliai, bet keletas kedžių, staliukas megztine staltiesėle aptiestas, ant jo gėlės. Čia turiu pažymėt, kad jie ne tyčia tai dienai buvo pasi-

puošę, bet visuomet taip pat, tą ir kaimynai patvirtino, pas juos švaru, jauku.

Ant sienų jų pačių ir pažįstamų fotografijos. Čia pat ir jų mažučio kūdikio, kurs nesenai mirė, fotografija.

— Tai man nelaimė. Pirmas sūnelis mirė — sako jaunas vyras.

— Ar tavo metuos dejuoti! — skiedžia per dantis senas žilas kalmynas — pipkorius ir šelmiškai skersom žvilgteri į jauną žmonelę. Toji gi paraudonavus stabdo seną „bliuznierių“, bet šis į visus pažvelgęs kvatojas sau ir gan.

Nors ir to „mieščioniškumo“ žymėmis, kurių mūsų sodžiuje nebuvo pirma ir kurios, mano nuomone, tik sveiką skonį sujauks — šis gyvenimėlis vis delto labai buvo jaukus. Tikras darbščių, gyvų paukščių liudelis! Laikina tai jų troba, bet ir gi gražiai, rūpestingai įkūrta.

Kur tik pažvelgk, visur rasi jauno grakštumo pažymių.

Kiemely štai pasodytas jaunas laibutis klevelis. Jis dabar, apsaugot nuo vėjo ir nuo galvijų, pririštas prie baslio. Jis silpnas,

Bet taip ir skverbiasi vaizduotėn ateities vaizdai, kada tas klevas duos platų nuo vasaros šilimos pavėsį, kada jo gausių lapų šlamėjimas padės užmigti pavargusiems lauke, šio vienasėdėlio savininkams.

venimą, nors jo visai nematė — apie gamtą, kurią stovavo naminiai gyvuliai ir apmirusios vienuolynų gėlės. Ir nestebetina, kad tų laikų mokslas negalėjo duoti tikro pažinimo tų santykių, kurių mokslininkai visai nepažinojo. Knyga — tai buvo viskas, ir tai ne knyga, bet dažnai viena kokia, vienintelė neklaidinga, šventoji. Žinomas yra padavimas, jei ir ne tikras, tai vis tik atvaizduojas tų laikų santykius, apie arabų Kalifa Omara, kuris neva liepęs sudeginti garstą senovėje Aleksandrijos (Egipte) knygyną, šiaip savo tą žygi neva aiškindamas: jei tose knygose yra tas pats, ką ir Korane (musulmonų šventojų knygoj), tai jos yra bereikalingos, jei jos yra Koranui priešingos — tai jos kenksmingos, vienam ir kitam atvejuje jos turinčios būt sudegintos.

Už tat, kai pasirodė, jog tos knygos atvaizduodavo ne tikrą gyvenimą, bet jo atspindį, perkeistų mokslininkų mąstymu, kuriam laikui buvo susiradęs kitas kraštutinumas — visiškai knygų neigimas, ieškojimas mokslo vien tik iš gyvo — žmonių ir pasaulio gyvenimo. Tačiau jog knygose atsispindi kitų žmonių proto darbai, jos duoda galimybės kiekvienam žmogui ne iš naują tyrinėti tą, kas kitų yra ištirta ir nustatyta, bet eiti vis toliau ir toliau. Taigi, tarp knygų mokslo ir gyvenimo mokslo turinti būti tam tikra pusiausvyra — iš knygų reikia semti žinias ir mokslą, bet tikrinti ir gyvenimą. V. R-nis.

Pėstininkų rikiuotės statuto papildymas.

(tesinys).

Mokymas smarkiai ir taikiai durti.

11. Išmokinius aukščiau išdėstytų veiksmų, reikalinga išmokyti kovotoją durti taikiai ir smarkiai, priskaitant mokyme sekančios eilės:

- 1) Dūrimas iš vietos,
- 2) „ prisiartinant žengte,
- 3) „ „ bėgte,
- 4) „ apgalėjus kliūtis.

Kokie džugūs, pilni vilties buvo jaunosios porės veidai, kada jie kalbėjo apie savo ateities darbus. Matyt tai yra jų mylima šneka. Juos sutiko tokie sunkūs smūgiai, kaip šis: virve pririšta lauke karvė kaitroje besigindama nuo užpuolusių vabzdžių susisuko ir pasismaugė.

Net toks, jų padėty, baisus smūgis, jiems, dabar ji kiek pamiršus, tik tamsiu šešėliu giedrame nusiteikime prašliauzia ir vėl jie kaip pirma drąsiai žiūri į ateitį.

— Et, ką padarysi. Kur trumpa, ten trūksta — sako jaunasai naujakuris.

Sunkiai jie praleidžia pirmuosius po vestuvių metus. Matyt abu dirba lygiai atsidėję.

— Akėčių neturėjome, tai aš grėbliu grumstus daužydavau! — sako jauna žmona.

Bendrai jau mūsų sodiečiai nepraleidžia progos pasirodyti savo „gerybes“, o naujakuriai dar labiau tą mėgsta.

Ypač jie kalbūs ir atviri, kuomet tiki, kad nei pa-
vydo, nei skundimo bei jų atvirumo pikto panaudoji-
mo — nesulauks.

Visi miegu noru vedžioja po laukus, rodo javus. Rugiai jau suvežti. Tai nors rugienas parodo.

Taip artimas tos jaunos porės ūpas, taip su-
prantami jų troškimai, kad man sunku buvo sujausiskirtis.

Užteko palinkėt man geros įiem kloties, kaip tas

Pastaba. Šiems mankštinimams parengti iš dro-
bės iškamšas, prikimštas šieno, šiaudų, plūšų arba pa-
kuhų; padarius iškamšą maždaug žmogaus stuomens
formos ir dydžio, įtvirtinti jį tarp stulpelių, įkasti į
žemę, arba tvirtai pastatyti ant pakojo; naudinga įtai-
syti iškamšos supančiosi ir rydinėjančiosi pirmyn ir
atgal. Paskutiniuose atsitikimuose galima vartoti pa-
prastas didelės maišas, pakabinus jį ant skersinio.

12. Dūrimė iš vietos reikia pastatyti mokomąjį
šmetimo atstume ir paduoti komandas: 1) Į r a n - k a s i
2) k o v o n r e n k i s i r (nurodžius tašką kur durti)
3) d u r t i

Sulig tos komandos mokomasis privalo smarkiai
durti į pažymėtą tašką, greitai ištraukti durtuvą ir grį-
žti į kovos stovėjimą.

13. Dūrimui prisiartinant žengte reikia pastatyti
mokomąjį 20—30 žingsnių prieš taikinį ir paduoti ko-
mandą: ž e n g t e m a r š i

Mokomasis turi eiti, kiek galiut, greitai, eidamas
paimti į rankas ir, nemažinant judesio, taisyklingai ir
smarkiai durti ir po to eiti toliau.

14. Dūrimui bėgant pasiduoda komanda: v a l i o !
Mokomasis, sulig tos komandos šaukdamas v a l i o !
puola prie taikinio ir duria, po dūrimo tęsdamas ju-
desį, kur bus nurodyta.

Tokiu pat būdu atliekamas dūrimas apgalėjus
kliūtis.

Pastaba. Mankštinimams, nurodytiems šiame
straipsnyje, naudinga statyti ant kello mokomajam 2
ar 3 iškamšos (geriausia kibandios) suderintiems dū-
rimams ir mušimui buoze.

Priruošimas durtuvų kovai dalies sąstata

15. Kai bus išmokyta smarkių ir taikių dūrimų
atskirų kovotojų, pereinama prie žmonių priruošimo
kovai dalies sąstata.

16. Badymai iškamšų būrij (skyrių) mokomųjų iš-
retinama per keletą žingsnių vieną nuo kito priešais
pastatytas iškamšas.

Padavus komandą v a l i o ! žmonės puola pirmyn
ir duria, tęsdami po to judesį, kur bus nurodyta.

pats pypkius vėl žmonele įkaitino savo stačiu tikrai sodie-
tišku, atviru, nors šiurkščiu, bet nuoširdžiu ir nepiktu
nusišypsojimu:

— Dabokit, ruoškitės, kad kitą kartą rastum dvy-
lika sūnų!

Į Karūnavos dvarą nuvykau kaip tik sekmadienį,
kuomet dauguma naujakurių negalėdami ir netrukdy-
dami savo darbo, gali suteikti man įdomių žinių.

Diena gan patogi, šilta. Karūnavos dvaras labai
gražioje vietoje, Nevėžio pakraščiais guli.

Tik gaila, kad žemė labiau, negu kitur, apleista
buvo, todėl naujakuriams sunku dabar.

Troby dvare maža. Čia naujakuriai ir glūkumečiams
trobose parengtose gyvena.

Radau veik visus naujus dvaro šeimininkus na-
mie. Jie žemės gavo 18—25 hektarų.

Visi tas žemes dirba, apseja. Sekasi, palyginti, gerai,
tik vietomis derlius prastas pasitaikė.

Iš viso 20 naujakurių žemę patys apdirba 17,2
viena sėdžiai atiduoti pusiniam apdirbti ir 1 nuomininkui.

Dvare yra didelis, gražus, dar jaunas vaisinis so-
das. Jį gavo trys naujakuriai. Kiti dabar dar tebesi-
naudoja vaisiais, nors savininkai nebelabai nori leisti.

Dvare yra liaudies mokykla, kuriai paskirti namai.
daržo 1 dešimtinė ir sodno dalis. Mokykla eina 64 mo-
kiniai.

(B. d.)

17. Iškamšų badymą reikia sujungti su kliūčių apgalėjimu. Pastarosios pavidale griovių, laužų arba vielos tvorų iš lygios vielos, vietomis sutrauktos perėjimai, išstatinėjamos taip, kad jų apgalėjimui reikėtų keisti kryptį, bėgant įžiūrėti patogūs perėjimai, perlpti ir t. t.

Iškamšos talpinamos už perėjimų ir į šalį nuo jų, griovių viduje, priverčiant mokomuosius įtempti dėmesį ir kreipti dėrimus į įvairias šalis.

18. Panašūs mankštinimai naudinga daryti miške, krūmuose, priverčiant mokomuosius perbėgti tam tikrus plotus ir išlaikyti dėrimo smarkumą.

19. Naudinga taipgi sujungti šiuos mankštinimus su šaudymu einant (neužtaisytais šoviniais) į iškamšas, patalpintas į šalį nuo judesio ir su mėtymu rankinių granatų (mokomųjų).

20. Kad pasiekus mankštinimų dalies sąstate gyvumo ir naudingumo reikalinga iš anksto nuodugnai priruošti užsiėmimų vieta.

Pervedimai, judesiai ir sukiniai.

21. Jeigu yra laiko, tai didesniame išlavinime kovotojūje vikrumo ir mokėjimo valdyti šautuvą artimoje kovoje naudinga išmokti pervedimų, judesių ir sukinijų.

22. P e r v e d i m a i. Mokomasis darydamas išmetimą drauge apveda savo šautuvu mokinančiojo šautuvą, baigdamas apvedimą po jo kairiosios rankos plaštaku, ir duria kitoje šautuvo pusėje.

Mokinas privalo būti kovos stovėjime ir į pirmą mokomojo apgaulingą dėrimą kreipti savo šautuvą į dėrimo pusę.

23. J u d e s i a i. Darant visus judesius, kojos privalo būti sulenktos, kaip ir kovos stovėjime.

24. Žingsnis priekyn. Greitai išstatyti iš pradžių kairiąją koją ant pusės žingsnio priekyn ir pritraukti ant tiek pat dešiniąją.

25. Žingsnis atgal. Atkelti dešiniąją koją pusę žingsnio atgal ir tiek pritraukti prie jos kairiąją.

26. Dvigubas žingsnis priekyn. Perkelti dešiniąją koją prieš kairiąją ir išstatyti kairiąją vėl priekyn, t. y. taip, kaip paprastai einant.

27. Dvigubas žingsnis atgal. Perkelti kairiąją koją už dešiniąją ir atstatyti dešiniąją atgal t. y. tas pats, ką atsitraukti du žingsniu atgal, pradėdant iš kairės kojos.

28. D u r k—š o k a t g a l l. Padaryti išmetimą ir po to tuojau atšokti atgal, atšokimą darant ant kairiosios kojos beveik taip pat, kaip daromas dvigubas žingsnis atgal tiksliai šokte.

29. S u k i n i a i d e š i n ė n, k a i r ė n. Pasisukti ant kairiosios kojos kulnės ir perkelti dešiniąją koją už kairiosios, išlaikant kovos stovėjimo padėtį.

30. A p l i n k. Pasisukti ant kairiosios kulnės kairėn aplink, pritraukus laike sukinio šautuvo tūtos dalį prie kairiojo peties. Padarius sukinį, šautuvą paimiti padėtyje, nurodytoje kovos stovėjimui.

31. Durtuvų kovos mokymas geistina baigti laisvomis kautynėmis iš pradžių vienas prieš vieną, o žiūrint pažangos — grupėmis, pavyzdžiui 2 prieš 3, 3 prieš 5 ir t. t.

Laisvos kautynės šautuvais be spruoklinių kardų su minkštais galais vietoje durtuvų, o taipgi be kaukių, antkrūčių ir pirštinių draudžiamos.

Savarankiškumo maršas.

Tegu
Kalindamas snapu
Aršiausias
Sau nertėja baltasis Varšuvos erelis
Ir prieš mus
Sau šiaušias
Ir tankais
Pavergt mus kelias...
Tegu kad ir mirties slogučiai mūsų žemę slaučia,
Vienok nors prieš visų galybių norą
Atrėmę smalgenas ir jėšmus
Mes norim savarankiai
Sukaupti Lietuvos aistringą orą
Ir savo pečiamaisiais plaučiais
Dūsuot laisviau
Ei! Savarankiai jau
Žygiuokim savarankiškiau
Ir savarankiškiau!
Naujų gadynių svory,
Nors daug kam ir nenorint
Įkursim mūsų sau respubliką
Ir įsisprausim į istorijos tam tikrą rubriką...
Mes savo rankom atsüimsim
Ir Klaipėdą ir Vilnių su Tilže
Ir amžių lemiama ezia
Žūtbūtinai
Į laiko erdves nusüirsim
Ir Gedimino kalno pilies grūvėsius
Per amžius amžiams amžinai
Mūs vėliava suplevėsuos
Turės galų gale
Mūs degama valia
Vaivorykštinė Lietuva
Palikt savarankė ir laisva.
Ei, savarankiai, jau
Žygiuokim savarankiškiau
Ir savarankiškiau!
Tiktai,
Kerštingai ir piktai,
Kad mus daugiau neskraustų,
Kad nieks daugiau nejodytų mumis
Ir kad išbridus iš vergybės skliaustų,
Visi mes susispletę voromis:
Kas šautuvais, granatomis,
Kas kuokuomis, kas kumsčiomis,
O kas ir kaktomis,
Ar įsikandę peiliais
Tik vis ir vis
Ne žodžiats meliats
Kovojant ženkime į priekį—
Imte paimsim viską, ko siekte dar nepasiekę,
Ei, savarankiai, jau
Žygiuokim savarankiškiau
Ir savarankiškiau!

Salys Šemerys

„Karys“ ir jo Skaitytojai.

Teko pastebėti, kad dauguma „Kario“ skaitytojų, gavę laikraštį iš pradžių kiek vario, skaitinėja, o paskui jam per rankas einant suvelta, suteršta pradeda jį plėšyti. Viens atsiplėšė bankrutkai susisukti, kitas kam suvyniot. Taip ir nueina smulkiais skutais visas laikraštis.

O to juk neturėtų būti.

„Karys“, kurs turi be pačioje kasdienėje praktikoje reikalingų žinių, kaip įsakymų ištraukos, įvai-

rios tarnybos, skelbimai ir t.t. yra reikalingas karo dalims dar ir kaip pagelbinis vadovėlis, mokinant kareivius rikiuotės ar kokių specialių dalykų. Jeigu pavartyt „Kario“ komplektą nemaža rasi straipsnelių, kuriais gali pasinaudot karininkas kaip medžiaga mokinant puskarininkus ir bendrai kareivius. Patys kareiviai galėtų nemaža naudos turėti komplektą paskaityti, ypač turint omeny, kad dauguma specialių, techninių straipsnių esti tiek ilgi, kad netilpsta vienam numerį, bet yra dažnai dalinami į keletą,—du, tris ir net keturis numerius. Be to juk „Karyje“ esti ir šiaip medžiagos pasiskaitymo, kuri nesensta, ne nustoja buvus įdomi išstisus metus ir daugiau. Toje srity pažymėtini dažnai visai geri eilėraščiai, gyvenimi feljetonai, apsakymėliai, vaizdeliai, kuriuos visuomet gali kareivis pasiskaityti.

Prileiskim, kad pusė „Kario“, kaipo savaitinio laikraščio, medžiagos pasensta, lieka vėliau skaityti nebeįdomi, tad kita pusė visuomet yra verta, kad ją tinkamu būdu išnaudotų.

Tikrai žinau, kad ne tik kuopose, bet batalionuose nerenkama „Kario“ komplekto, bet kartais net Kultūros ir Švietimo komisijos jo neturi. Juk joms „Karys“, kur nuolat pasitaiko tai vieno, tai kito Švietimo reikalo gvildenimas, kur visos karių mokymo dalies instrukcijos, visos tvarkybos yra spauzdinamos, yra reikalingiausias teiravimosi organas.

Šitaip elgdamiesi patys naikiname savo darbą. Laikraštis nei dešimtos dalies naudos neduoda, kur galėtų protingiau elgiantis suteikti. Be to viso, ką jau išdėčiau, esu pastebėjęs vieną gan svarbų sumanesnių „Kario“ skaitytojų apsileidimą. Čia kalbu apie kuopų bei komandų vadus, viršilas, vyresnius puskarininkus ir visus kitus, kurie arti kareivių plačiųjų masių stovėdami netingi Švietimo darbe kareiviams padėti, arba, kaip kuopų vadų, jaun. karininkų ir viršilų, jų yra tiesioginė pareiga tą darbą atlikti.

Minėti asmenys daugumoje nesistengia pratinti kareivius skaityti. Nors mūsų kariuomenėje karininkų tarpe daug yra buvusių liaudies mokytojų, bet į savo pareigas kareivių švietimo srity jie taip sau „pro pirštus“ žiūri. Manau mintis—kad ne tiek žingsnavimo ir paviršutinio kareivių apdailinimo darbas, svarbus kaip fikras jų lavinimas — ne bus jokiems ginčams bei diskusijoms pamatas.

Taigi, bendrai, mažiau neg priderėtų, kreipiant į kareivių švietimo darbą domės, kareivių pratinimas skaityti veik pamirštas.

Siūlyčiau dalių švietimo komisijoms svarstyti ir jei pasirodys tinkamu įgyvendinti šį projektą.

Kiekvienos atskiros dalies komisija te pasiūlo kiekvienos kuopos bei komandos vadui nors pusvalandį savaitėje laiko pavesiti kareivių pratinimui skaityti. Jei vadas neapsiimtų to (tokių kartais pasitaiko, priežastys: kalbos nežinojimas ir t.t.) komisija turėtų surasti žmogų, ar iš tos pat kuopos ar iš kitur, kurs tą darbą atliktų. Reikėtų eit ne prievartos keliu tą darant, bet laisvo pasirinkimo, kadangi čia prievartos darbas kartais gali pasirodyti ne tik nenaudingas, bet tiesiog kenksmingas.

Šį darbą galima labai gyvai, įdomiai atlikti. Surinkus, geriausia nedidelį, kareivių būrelį ar pačiam paskaityti kokį įdomesnį straipsnelį ar duot kam iš pačių kareivių skaityti. Paskui pasidalinti su jais įspūdziais šį tą gyvai, trumpai paaiškinti. Dar galima atskirai kam davus straipsnį paskaityti, paprašyti, kad jį surinktame būrely paaiškintų. Čia nenumatysi visų būdų ir darbo metodų. Pradėjus veikti viskas savaimi paaiškės ir išsivystys.

Daug kas nusiskundžia, kad mūsų skaitanti visuomenė yra labai negausi, kad mes tuo žvilgsniu žili nuo kitų šalių pasilikę.

Net ir „Kary“ apie tai užsiminta.

Tad jeigu norime visuomenėje plačiau knygas ir laikraščius paskleisti, tuom pačiu jų padaryti atsparesnę visokiems gandams, įkalbinėjimams, turime griebtis griežto veikimo.

Nes žodžiai ir aimanos nei „per nago juodymą“ nepadės!

„Kario“ komplektus sudaryti kiekvienoje kuopoje, kiekvienam knyginėly—tai pirmas uždavinys*).

Jau buvo ne kartą minėta, kad „Kario“ skaitytojai teiktų savo pastebėjimų ir sumanymų dėl „Kario“ turinio.

Manau Redakcijai būtų labai įdomūs skaitytojų žodžiai.

Brundalas.

Kabylių sukilimas prieš ispanus Marokoje.

Maroko šalis, seniau vadinamoji Mauritanija, yra šiaurės Afrikoje. Mauritanija kitados buvo nepriklausoma valstybė, bet dėl vidujinių vaidų nusilpnėjo ir ne taip seniai neteko nepriklausomybės ir buvo ispanų ir prancūzų pavergta. Prieš pat didįjį karą dėl Maroko buvo susivaidiję Vokietija su Prancija ir vos buvo jau nebekilęs tarp jų karas. Kitados Mauritanija buvo galinga ir jos gyventojai maurai įvardavo didelės baimės savo kaimynams, tarp kitų, ir ispanams. Dabar ispanai yra pavergę Moroko (Mauritanijos) dalį. Maroko gyventojai kabylai labai narsūs, nekencia pavergusių juos svetimtųjų ir dažnai prieš juos sukildavo, bet visomet būdavo žiauriai malšinami.

Šiomis dienomis ispanų valdomoje Maroko dalyje vėl sukilo kabylai. Šiuo kartu sukilėliams kol kas sekasi. Į sukilėlių rankas jau pakliuvo apie 20,000 ispanų kariuomenės, daug artilerijos, transporto medžiagos ir t.t.

Šis sukilimas pridarė ispanų vyriausybei daug nemalonumų, ypač, kad Ispanija iš Maroko turi tik nuostolių. Administracijai Marokoje ispanai išleidžia apie 140,000,000 frankų, o pelno gauna apie 40,000,000 Ispanai skundžiasi, kad sukilimą sukurstę prancūzai, norėdami patys pagrobti tą šalį.

O prancūzai verčia visa ant vokiečių, kurie būk sukurstę Kabylius.

Dalį Maroko valdo prancūzai ir jie taip pat susirūpinę, kad jų valdomoje dalyje nekilių marokiečių maištas. Tačiau prancūzai yra geresni okupantai—administratoriai, negu ispanai. Didžiąjame kare, o taip pat ir pačioje Marokoje prancūzai naudojami kariuomene iš pačių marokiečių, bet, sakysim kiekviename pulke, kurisai skaito maždaug 2.500 žmonių, visi karininkai, puskarininkai ir kiti pulko vyresnieji, viso maždaug apie 500 žmonių, turi būti tikri prancūzai.

Vis tik, augant kultūrai, ir esant stipriam marokiečių tautiniam susipratimui, tur būt ilgainiui vėl pasiseks marokiečiams atgauti savo Maroko šalies, arba kaip vietos gyventojai vadina, „Magreb-El-As'o“ nepriklausomybę.

v. l. z.

* Trūkstančius numerius visuomet norintieji galės gauti Red.

Telefono - telegrafo lauko kabeliai.

Telegrafo ir telefono vielų ryšis įvykdomas su sąlyga sujungimo telegrafo ir telefono aparatų oro arba kabelio linijomis.

Nuolatinės oro linijos — tvirtos, patvarios, palyginamai retai genda, jų apsauga ir priežiūra yra patogios ir nereikalauja didelio žmonių skaičiaus, sugedimai greit susekami, ryšis patikimas.

Be to, jei yra gerai parinkta medžiaga, vielos skrodės (skersinis piūvis) ir geros kokybės izoliatoriai, tai galima telegrafuoti ir telefonuoti dideliu atstumu.

Iš kitos pusės linijomis oro linijų turtas yra sunkus ir griozdinis (stulpai, įvairaus diametro viela, izoliatoriai, kablai, traversai, atramos ir t. p.), šių linijų statymas yra komplikotas, lėtas ir reikalaujantis didelio darbo vorų sąstato, linijos labai kenčia nuo ardančio priešo artilerijos ugnies veikimo — laidininkai trūksta ir jei jų esti keli ant vieno stulpo, tai sprogstant sviediniams, dargi ir nuošaliai nuo linijos, jie susisuka ir susipainioja.

Del nurodytų nuolatinių oro linijų trūkumų, kariuomenėje buvo įvestas lengvas karčių (mielių) turtas, duodamas galimybę statyti laikinojo būdo oro linijas, vidutiniu greitumu arti 2 1/2 kilm. per valandą. Šios linijos nebūdamos pakankamai tvirtos ir patvarios, dažnai genda, reikalauja palyginamai griozdingo turto ir didelės gurguolės ir kenčia nuo priešo ugnies.

Todel, priešakiniuose esančios fronte kariuomenės rajonuose, prieš artilerijos šaudomoje vietoje, taipgi prie greitų kariuomenės permetimų, kada linijos turi sekti kariuomenę ir, sulig galimybės, tuoj už avangardo, palnaus reljefo vietose ir tiesiant linijas per nepereinamus plotus (plačios upės, ežerai, balos ir t. t.) linijos tiesiamos su kabeliu, nežiūrint to, kad kabelio linijos reikalauja rūpestingos apsaugos ir priežiūros, o sugedimų susekimas ir taisymas yra komplikotas.

Kad pasiekus patogaus pervežimo ir pernešimo, taipgi tinkamo linijų statymo greičio ir, reišklia, užmezgimo ryšio savo laiku, kabelis aplamai, o ypač manevrų ir partizanų (šaulių) kare, turi būti lengvas, prie ganėtinai patvarios ir patikimos izoliacijos.

Pritaikomas vartoti laukuose kabelis vadinasi lauko kabeliu.

Kadangi su kabeliu įvykdomas kaip telegrafo, taip ir telefono ryšis, tai kabelis elektros atžvilgiu turi tikti telegrafo ir telefono darbų ypatybėms.

Telegrafuoti galima tik kabeliu, turinčiu patikimą izoliaciją. Jei linijų izoliacija yra netobuli, reikia vartoti dideles baterijas; prie nepatenkinančios izoliacijos, telegrafo darbas visai negalimas.

Telefono kabelių izoliacija, teoriniai, gali būti silpna, kadangi cirkuliuojančios linijoje per pasikalbėjimą ir iššaukimą taip vadinamais foniniais išaukėjais (pertraukūnais, zumeriais, vibratoriais ir t. t.) srovės yra labai nežymios jėgos.

Todel, pavyzdžiui dedant plika (neizuoliuotą) vielą netarpinai žemės paviršium per kelius šimtus metrų ilgio, ryšis yra galimas dargi ir po lietaus.

Tokiuo būdu, rodos, būtų galima plačiai naudotis telefono kabeliu labai lengvos izoliacijos; todel kabelis būtų lengvas, portatyvis ir pigus.

Pašauliniame kare karo technika išdirbo ir naudojo panašius kabelius, tarp kita ko ploną plieninę vielą, apdengta izoliacija émalės dažais.

Vis delto, instrukcijose ir slaptuose aukščiausių vadovybių aplinkraščiuose, pasauliniame kare buvo nuolatos pravedamas reikalavimas priešakines telefono linijas tiesti iš patikimo, gerai izoliuoto kabelio.

Šis reikalavimas buvo kilęs del plačiai prieš organizuoto telefonų pasikalbėjimų perėmimo (klausymo).

Vokietijoje ir Prancūzijoje buvo (organizuotos) specialės perėmimo tarnybos, kurios patiekdavo savo labai brangią informacijos medžiagą apie priešą veikimą ir sumanymus.

Antram didžiojo karo periodui prasidėjus, buvo išdirbti nauji metodai pranešimams perimti ir išstobulinti jautrūs aparatai perimamųjų srovių pastiprinimui.

Svarbiausiu faktoriu, padedančiu perėmimui laikomas vienlaidinių linijų tiesimas (vienas laidas metalinis, padengtas izoliacijos, kltą atstoja žemė); nepatenkinanti kabelio izoliacija, del jo netobulumo, arba izoliacijos apsiaustės suželdimos ir, iš dalies, linijų pravedimas pagal fronto.

Del nurodyto pripažinta reikalingu priešakiniam ruože, 2-3 kilometrų gilumos, vykdyti telefono ryšį tik dvilaidinėmis linijomis, priešui artimiausiame rajone neverti linijų pagal frontą, abu laidinimu kiek galima turi būti apskami vienas aplink kitą ir jau būtinai dedami greta, atsakomingos linijos turi būti tiesiamos iš kabelio, turinčio pilnai ganėtiną izoliaciją.

Užpakaliniuose rajonuose gali būti vartojamas kabelis su lengvesne izoliacija, tačiau atsakomingos linijos ir čia privalo būti patikimos izoliacijos atžvilgiu.

Manevrų kare ir visuose laikinojo linijų tiesimo atvejuose, kada yra pagrindo manyti, kad priešininkas neturės galimybes organizuoti pasikalbėjimų perėmimą, priešakiniuose rajonuose leidžiama vartoti lengvą telefono kabelį ir net emaliuotą vielą.

Tuokart emaliuota viela, kaip netinkama kartotiniam vartojimui, nuimant stotis, dažniausiai, pašalinama vietoje.

Kai kada atsitinka reikalas nutiesti telegrafo ir telefono linijas per plačius vandenių plotus (upes, ežerus ir t. p.).

(Bus daugiau).

KARIUOMENĖS KRONIKA

Futbolas Veiklančiojoje Armijoje.

1921 m. liepos m. 31 d. Ž. miestelyje III pėsa Divizijos štabo ir 3 p. D. L. K. Vytauto pulko futbolininkų komandų įvyko rungtynės. Laimėjo III p. Divizijos Štabo komanda išleisdama 2 prieš 0.

Tegyvuoja sportas kariuomenėje!

Matęs Kaunietis.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— **Lenkų žygiai.** Liepos 30 d. lenkų žandarai, stovį Peldžių dvare į pietų rytus nuo Punsko, neutralinėj zonoj, atvyko apie 3 val. po pietų su dviem kulkosvydžiais ir sustoję ties giraitė, prielankančia prie Sveciškių ir Trumpališkių kaimų, atidarė kulkosvydžių ugnį į kaimus. Žmonės dirbo laukuose ir buvo užklupti visai netikėtai. Nuo kulkų jie slapstėsi duobėse. Gyvuliai, nemoką slėptis nukentėjo. Pašaudę gan ilgai žandarai įsiveržė į Sveciškių ir Valciuliškių kaimus. Prisiplėšę turto, apmušę kelius ūkininkus pasitraukė į savo pusę.

— **Telšių apskričio tarybos darbuotė.** Tarybos posėdy liepos 26 d. nuspręsta asiguoti gelžkelio Šiauliai—Telšiai—Kretinga statymui 3,000,000 auksinų ir mokytojų seminarijai Telšiuose 60,000 auks.

— **Utėnos padangėje.** Utėnos apskrities Taryba, matydama visos gimnazijos reikala Utėnoje, pa-

vedė Švietimo Komisijai paruošti sekamam posėdžiui projektą gimnazijos namams statyti. Utenos „Saulės“ progimn. mokslo priemonėms įsigyti asignavo 15,000 auks. Vidurinėms mokykloms po 5,000 auks. Paskirta Aukštųjų Kursų klausytojams dvi stipendijos po 3,000 auks.

Apskričių audra padarė nuostolių. Šeiminių širdžių (Užpalių valsčiaus) bemaž visas sugriautas.

— **Telšiuose kuriama teatras.** „Tyliai yra Žemaičių šalis. Todel pirm viso čia reikia židinio, kuriame galėtume sukurti toli šviečiamos ugnies. Taip tai ir raginami lietuviai šelpti minimą planą, kad netrukus galėtume Telšiuose statyti Teatrą, kuris tarnautų augščiausiems kultūros reikalavimams“ — taip rašo žinomas rašytojas ir darbuotojas Vidūnas.

— **Paminklas Emanueliui Kantui.** Ponia Stasė Paškevičienė iš Palesių Raseinių apskrities padavė prašymą Lietuvos Pagražinimo Draugijai, kad būtų leista jai pastatyti Kaune Laisvės Alėjos gale prieš Jgulos bažnyčią paminklą Emanueliui Kantui, kaip pasaulio mintytojui pilozopui lietuvių kilmės.

Aukos šiam tikslui priimamos „Lietuvos“ redakcijoje „Emanuelio Kanto paminklui“.

— **Valkininko padangėje.** Naktį į 26 dieną ties Dėksnių kaimu lenkų kareiviai šaudė ilgą laiką. Paskui staiga sušaukė Dėksnių kaimo gyventojus ir verste privertė pasirašyti raštą, kad lenkus buvo užpuolusi lietuvių kariuomenė. Įvykius tyrė Tautų Sąjungos Kontrolės Komisija, kuri vietoje galėjo įsitikinti, kad tai buvo lenkų provokacija.

— **Idomūs vakarai.** Sekmadieny, rugp. 14 d., Kaune, Karių Kliubo Dramos Mėgėjų Kuopelės statoma Miko Petrausko 1-no veiksmo operetė „Consilium fakultatis“. A. Fredros žodžiai, Rastenio eilės, Režisuoja V. Brazulevičius. Dalyvauja leit. Statkevičiaus vedamas kvintetas.

— **Pirmadieny, rugp. 15 d. š. m. toj pačioj vietoj (Karių Kliube) statoma 3-jų veiksmų drama „Kova“** režisuojant ir dalyvaujant V. Braziulevičiui. Ant raktų laiku griež geriausias karo dūdų orkestras. Po abiejų vaidinimų šokiai. Pradžia 19^{1/2} val. iki 23^{1/2} v. Bilietai gaunami nuo 17^{1/2} val. Kliubo kasoj.

— **Lietuvių Meno Kurėjų Draugijos Vaidybos Stūdijs.** Vaidybos Stūdijs pradeda trečius savo mokslo metus. Rugsėjo 15 d. Dėstomieji dalykai a) specialiniai vaidybos mokslai,—improvizacija, tarėna, dainavimas, scenos ir grimo teorija, lietuvių ir pasaulinio teatro istorija, plastikos ir ritmo pratimai, praktikos darbai; b) bendrieji—lietuvių būties istorija, lietuvių literatūra, istorinė pasaulio literatūros apžvalga, visuotina meno istorija ir t.t.

Norintieji įstoti paduoda prašymus iki Rugs. 15 d.

Programos gaunamos Vaidybos Stūdijs raštinėje (Kaunas, Maironio g. 3)

Užsieny.

— **Gudai sieną naikina.** Lenkų-rusų sienų nustatymo komisija padedanti sienos pažymėjimo ženklus (stulpelius, akmenis). Bet vietos ūkininkai kiekvieną naktį pašalina tuos ženklus ir Komisija iš naujo privalanti sieną pažymėti. Tuo būdu Komisijai yra techniniai labai sunku įvykinti Rygos taikos sutartį, kuria dalinama Gudija. Visos priemonės, kurių ėmėsi lenkų valdžia pasieny lig šiol jokių vaisių nedavė.

— **Dar naujų 10 milijardų.** Lenkų valdžios nutarta nauja banknotų emisija 10 milijardų sumai.

— **Amerikiečiai rūpinasi Lietuva.** Žydų spaudos pranešimu, Lietuvių Baltijos Reliefe Sąjunga Naujorke sušaukė lietuvių ir žydų redaktorių, leidėjų ir

rašytojų susirinkimą pasitarti dėl Amerikos pripažinimo Lietuvos. Vienu balsu nuspręsta, kad visi žydų laikraščiai privalo prisidėti kiek galint prie Lietuvos pripažinimo iškovojimo ir pavesti tam judėjimui laikraščiuose tiek vietos, kiek tai yra reikalinga medžiagos tam judėjimui. Išrinktas žydų rašytojų ir darbuotojų komitetas, kuris susidėsias su kitais komitetais ir grupėmis ir drauge dirbsią kalbamu klausimu. Tie visi komitetai greitu laiku susirinksia, kad išdirbus planus, kurių priemonių reikalinga imtis, kad Amerikos vyriausybė kuogreičiausia pripažintų Lietuvą.

— **Žydai netiki lenkams.** Pasikalbėjime su „Naš Kurjer“ bendradarbiu dėl ekscesų prieš žydus, tebevykstančius Lenkuose, Vidaus Reikalų ministeris p. Raškevičius pareiškęs, jis ims kuogreičiausių priemonių tiems nesusipratimams likviduoti. Žydų spaudos skyrius pastebi, kad lenkų ministeriai jau nekartą žada žydams visų gėrybių. Bet iki šiol jie savo pažadėjimų nevykindavo.

— **Mirtingumas Rusuos.** Laikraščio „Times“ pranešimu, Maskvoj, Petrapily, Kijeve, Odesoj ir visoj Centralinėj Rusijoj nuo gegužės mėn. pabaigos mirė nuo epidemijų 133,428 žmonės. Gegužės ir birželio mėn. dėl choleros mirė 52,000 vaikų ir 40,000 suaugusių nuo šiltinės. Bet tai ne visi skaitmens, nes registruojami mirimai tik miestuose.

— **Lenkija grimsta į streikų bangą.** Liepos 19 dieną Lodziuj buvo atsitikimų, kurių dar Lenkija nebuvo mačiusi. Apie 4 val. vak. streikuojančių darbininkų minios pripildė miesto gatves ir pradėjo trauktis Laisvės aikštės linkui. Po demonstracinio „pasi-vaikščiojimo“ buvo gaudymas ir pajuokimas „buržujų“. Pradėjo skandalingos ir papiktinančios scenos. Demonstrantai, priešaky kurių pasirodė dideliai įtariamai asmens, pradėjo stumdyti nuo šaligatvio į gatvę visus „buržujus“. Klasifikacija į „buržujus“ ir „neburžujus“ buvo daroma žeminančiu žmogaus vertę būdu, kas tik priešinasi buvo stumdomas ir mušamas, įželdžiamas ir pajuokiamas. Tuo būdu sugauta A. Silesijos komiteto vicepirmininkas p. Chvalbinski ir eilė kitų buržuazijos atstovų valdininkų, teisėjų, advokatų. Nepakako to, minia pradėjo sprautis į kavines, restoranus ir vaikyti iš ten publiką į gatvę, užgaunant net moteris ir liepant įstaigas uždaryti. Toliau ėmė stabdyti vežikus ir jėga išsodinėti keleivius. Tie ekscesai trūko keletą valandų ir sukėlė mieste paniką.

— **Del Rusijos bado „Posliednija Novosti“** Nr.393 rašo: Nuo 15 ligi 24 birželio Maskvoje buvo visos Rusijos patyrusių agronomų suvažiavimas. Šiame suvažiavime daryta pranešimų dėl bado nelaimės Pavolgėje, apie baisias sodiečių bėgimo scenas. Simbirsko gub. už miltų pūdą galima įgyti geriausią pirkia, geležies stogu, visais ūkio triobesiais. Pardavę arba tiesiog metę nejudomą turtą, daugelio sodžių ūkininkai bėga kur akys neša, pasiimdami į vežimus naminio turto.

Ties kai kuriais Volgos keltais susikimšo dešimtys tūkstančių vežimų. Šiame spūsty gyvuliai krinta be maisto, o žmonės tinsta dėl bado.

Piautų gyvulių mėsa pabėgėlių susikaupimo vietoje krito ligi 1000 rublių svaras, o duona kainuoja 10 tūkstančių svaras. Mačiusių žodžiais, bado srities ir badaujančių bėgimo scenų baisumo negalima įsivaizduoti.

Birželio 27 d. Valstiečių S-ga Maskvoje laikė susirinkimą, kuriame dalyvavo kone visi agronomų suvažiavimo dalyviai (daugiau kaip 3000 žmonių). Ginčas dėl Pavolgio srityje įvykių turėjo tokio charakterio, kaip ir carizmo laikais, visuomenės opozicijinio nepasitenkinimo kilimo momentu. Nutarta siųsti delegaciją į

Leniną išdėstyti apie padėtį ir pavojų ir reikalauti atsišaukti į Vakarų Europą pagalbos šitiems rajonams. Delegacijai duota nurodymų, kad ir kaž kas būtų, gauti pasimatymą ir pranešti neslepiant tikrąsias ir nesiskaitant su tuo, kad, gal, už tai gali patekti į čezvičaišką.

Ivairios žinios.

Lenkų spauda sujungta Krokuvos įgulos įvykiais. Majoras Tatar Trzesnioskis, veiklus oficeris, tris kartus apdovanotas „narsiųjų kryžium“, Virtuti Militari ordeno kavaliere, buvęs 1 brigados legionininkas nukovė savo viršininką pulk. leit. Maduravičių, po to patšai nusišovė. Majoras Tataras sulaukė 53 metų amžiaus ir paliko 6 vaikus. Jo paliktas laiškas pradedgia slaptos uždangos kraštą, kuri gaubia lenkų kariuomenę, ir rodo nenormalę oficerių klausimo padėtį.

Vėlionis rašo: Karo ministerija slaptomis pasiūlė kariuomenės viršininkams pristatyti slaptus šarašus asmenų, kurie negeistini lenkų kariuomenei ir iš jos išmestini. Šis reikalavimas iš vienos pusės rodo augštos karo valdžios silpnumą ir baikštumą, o iš kitos į negarbę, kadangi ji nuteistiems atėmė teisių apsiginti... o pačiai ministerijai ir atskiriems viršininkams davė į rankas priemonės prašalinti net geriausius oficerius, tik kuom nors jiems „netinkamus“.

„Rzeczpospolita“ dėliai to įvykio sako: „žmonės išauklėti slaptų samokslų atmosferoje, samokslų metodu ir į armijos valdybą terpia, kur tiesos sakymas atviras ir aiškus yra vienintėlis būdas įgyti pagarbos ir pasitikėjimo kareivių tarpe. Be šito įtikrinimo visokia disciplina yra fikcija ir visokia tvarka lieka vien viršujine.“

Karo ministeris gen. Sosnovskis remdamasis įvairiais atsiliepimais apie Krokuvos įgulos įvykį, gali įsitikinti, kokios pasekmės požeminių samokslų darbo, vedamo anapus visuomenės matymo lauko“.

„Głos Narodu“ apie tą rašo: „turime vilties, šis liūdnas įvykis paskatins Seimą dirbti dėl kariuomenės valdymo reformos. Reikia atminti, *gabūs ir pagarbos žausmų žmonės tik tuomet norės pasišvesti oficerių tarnybai, jei jausis globojami išmintingos teisės, o ne priklausomi kaprizui ir savavalybei*“.

Socialistų laikraštis „Tribuna“ apie tą sako: „buvusio 1 brigadoj ir P. O. W., kur tarnavo pats dabartinis ministeris, radikalizmas žydėjo. Dabar šitų dalių oficeriai krinta slaptų buvusio P. P. Sobycc ir buvusio 1 legionų brigados komandotojo Jozefo Kazim. Sosnovskio įsakymų aukomis. Majoro Tataro mirtis imtinai pareina nuo gen. Sosnovskio. Jis pats duoda karjerizmo pavyzdį, įgaliodamas persekioti tuos, kurie likdami ištikimi P. O. W. ir šaulių sąjungos senoms tradicijoms, nenori eiti jo renegatingais pėdsakais“.

Dėliai aprašyto įvykio, atstovas Ig. Dašinskis lenkų Seimui įteikė paklausimą, kuriame tarp kitko sakoma: „įvykį sudariusios aplinkybės rodo, kad armijos gelmėse viešpatauja baisios demoralizacijos ir neteisėtumo sąlygos, kurios grėšia išskaityti visą lenkų kariuomenę“.

R. Z.

Karčiosios Serbentos.

— Kiekvieno mėnesio 1 d. mūsų K...os algas gauna „išnešamų ir vietoje išgeriamų svaiginamų gėralų Traktieriaus“ Savininkas pilvotas Paukštaitis.

— Įspėkit, kaip tas atsitinka—klausia korespondentas. Bet aš nei konkurso neskelbiu nei dovanų tam nežada. Spėliokit, jei laiko turit lig valios! O man kas?

Ir mes surengėm vakarą!

Tai ir mes kaip kitur—vakarą padarėm. Pačią Genovaitę mergaičių arti nesugriebus vaidino viršila Šermukšnaitis. Nors ir gelsvi ūsai buvo matyti ir balsas kaip treigio buliaus bambėjo, bet jo vaidinimas visiems labai patiko. Adomulis, tas, kur iš atostogų grįždamas kietą sūrį ir samogonkės du buteliu atsivežė, net apsiverkė, kai tas blaurybė būrininkas Žlabas pradėjo nelaimingą Genovaitę naganinti. Taip ir manėm, kad savo papratimu vadui apskųšišnevožytą Genovaitę. Kaip viskas ten tarp jų ėjo sunku buvo suprasti, mat Genovaitė suvalkietė, tas drūckis Gollus kupiškėnas, o kiti vėl: kas žemaitis, kas aukštaitis ar dzūkas. Jiems neblogo—vienas paibaigė kitas kalba—o tu, žmogus, laužyk galvą kaip čia viskas išeina.

Bet paskui—nieko — uždanga nukrito ir viskas geruoju pasibaigė.

Šokom lig pačio ryto.

Pajamų buvo 721 auks. 15 sk., kurių tarpe 2 markės „bebžės“—netikros, o išlaidu skaitant ir dalyvių vakarienę, ir kitos smulkmenos, — 701 auks. Tokiu būdu liko 18 auksinų tikrų, 2 auksinai „bebžės“ ir 15 skatikų.

Mūsų komisija tais pinigais sumanė leisti laikraštėlį. Redaktorius jau yra. Laikraštėlis tuojau bus.

Veik trečdalis mūsų padavėm būsimam redaktoriui paklausimų—kaip iš kariuomenės atsipalaiduoti. Ir laukiame, kas toliau bus, tai parašysiu.

Iš korespondentų laiškų

Surinko Brund.

Kas klausia, tas neklysta.

Kls.

1) Jei puskarininkas ar viršila dalyje tarnaudamas neužima vietos sulig laipsnio, kokią tuomet gauna algą: eilinio, ar tokia, kaip užimanti vietą?

2) Kiek viršilos žmona gauna pašalpos.

3) Ar viršilai valstybė skyria atskirą kambarį, jei jis vedęs ir gyvena su žmona?

Viršila A. Pauža.

Ats.

1) Gauna sulig laipsnio.

2) Kaip ir kiekvieno kareivio.

3) Valstybė neskiria.

Red.

Kls.

Pastaroji sanitarijos puskarininkų laida jau pasibaigė. Norėčiau žinoti, ar bus kita laida, kiek laiko mokina, kur reikia kreiptis, ar iš kiekvienos dalies galima stoti į minimą mokyklą?

(P a s t a b a: esu baigęs 2 klases ir turiu atestatą).

kar. Tamulionis.

Ats.

Būsianti 4-ji laida yra paskelbta (Žiūr. Kar. Įsak. 167 § 2). Pradžia rugsėjo 15 d. Mokslas yra vienus metus. Cenzo (mokslo) pakanka. Didesnėms kar. dalims skiriama aprėžtas kandidatų skaičius. Įstojimo prašymai Sanitarijos Skyriui paduodami kamandos keliu per savo dalies viršininkus. Atskiri asmens gali kreiptis asmeniai pristatydami reikalingus liūdumus.

R e d.

Oficialė dalis.

Įsak. Kar. 168 Nr.:

Pakėlimai į laipsnius.

Skelbiamas žiniai ir vykdymui Respublikos Prezidento š. m. liepos 14 d. įsakymas:

Nustatomi laipsniai šiems karininkams:

P e s t i n i n k ū:

Generolo leitenanto—Vytautui Stomma.

Kapitono—Pranui Dambrauskui.

Vyresniojo leitenanto—Juozui Tomkui ir Pranui Nagrodskui.

Leitenanto—Jonui Talat—Kelpšui, Kazui Sleževičiui, Juozui Mikšiui, Kostui Liaudanskiui, Adomui Jonavičiui, Vladui Opulskiui ir Jonui Zagorskiui.

P a s i e n i o a p s a u g o s:

Pulkininko—Oskarui Egertui.

R a i t e l i ū:

Majoro—Aleksui Jacevičiui.

Leitenanto—Klėtai Korevai.

A r t i l e r i j o s:

Leitenanto—Leonardui Gedraičiui.

I n ž i n e r i j o s:

Vyresniojo leitenanto—Bonifacui Šemetai.

Leitenanto—Zigmui Puzinauskui, Vytautui Kocielai ir Juozui Šimoliunui (1 š.).

A p d o v a n o j i m a i.

Skelbiamas žiniai Respublikos Prezidento š. m. liepos 14 d. įsakymas:

1 š. Už pavyzdinę tarnybą per dvejus metus Lietuvos kariuomenės karo įstaigose ir gerą darbo pastatymą apdovanojami 2-os rūšies 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“:

Armijos Teismo Pirmininkas pulkininkas Petras Šniukšta („Vyties Kryžiaus“ Nr. 11).

Karo Sanitarijos Vadybos gydytojas pulkininkas Vladas Ingeliavičius („V. Kr.“ 12 Nr.).

Karo Technikos Vadybos majoras Balys Šližys („V. Kr.“ 13 Nr.).

2 š. Už pravedimą kaltinamų „P. O. W.“ organizacijų bylos Armijos Teismo Valstybės Gynėjo padėjėjas kapitonas Juozas Papečkys apdovanojamas 2-os rūšies 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“ (14 Nr.).

3 š. Už sutvarkymą revizijos ir kontrolės darbo prie Tiekimo Vadybos, Kontrolės skyriaus Viršininko padėjėjas karo valdininkas Viktoras Taraševičius apdovanojamas 2-os rūšies 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“ (15 Nr.).

4 š. Už susekimą keletos priešvalstybinių organizacijų Generalio Štabo Žvalgybos skyriaus Viršininkas karo valdininkas Mikas Lipčius apdovanojamas 2-os rūšies 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“ (16 Nr.). (2 š.).

Įsak. Kar. 167 Nr.

Ženklaŭ gailestingoms seserims.

Karo žinybos gailestingoms seserims, skirtumui nuo kitų gailestingų seserų duodama teisė nešioti ant dešinės rankovės sidabrinio galiono „Vyties Kryžių“ naturalio „Vyties Kryžiaus“ didumo. (3 š.).

Pranešimai.

I.

Primename kariuomenės dalims, kad kuogreičiau, pasinaudojant kiekviena proga atsiimtų iš Karių Mokyimo Dalies „Amerikos Tėvynės Mylėtojų“ Draugijos knygas.

Negavusieji, pasiskubinkite.

Karių Mokyimo Dalis.

II.

Projektuojama šį rudenį padaryti Kariuomenės Sporto bei lengvos atletikos rungtynės. Pageldaujama, kad visos kariuom. dalys gerai rungtynėms prisirengtų.

Redakcijos atsakymai.

Kar. L. Varguoliui. Pasiliuosuoti negalima.

A. Baltrūnui. Negalima.

Kar. A. Janaičiui. Liūdininkam įrodžius, kad brolis žuvo, Tamsta galėtum pasiliuosuoti. Kreiptis į Apkritis Naujokų šaukimo komisiją.

Kar. A. Remeikai. Negalima.

Pranui M. Į jūsų paklausimą pranešame, kad „Kary“ niekuomet nesandarbininkavo joks Ščiolkas, taigi negalima nurodyti to Nr. kuriame išspausdintas straipsnis apie lenkų kariuomenę. Tuo klausimu dar „K. Ž.“ rašė pulkininkas Kleščinskas.

Pupų Žiedui. Kandidatai į Karo Mokyklą privalo pristatyti oficialų 4 kl. liūdyką. Stoti gali kariai ir nekariai. Kariai, tarnaujant dalyse, kreipiasi į savo viršininkus pristatydami reikalingą cenzo liūdyką ir dokumentus. Tamstai, jaučiantis prisiruošusiam, patartina laikyti 4 kl. kvotimus.

Ap.—Kęstutiečiui. Kaip rašyti?—ar Kęstutis, ar Keistutis, dar nevisai mūsų kalbininkai sutaria. Visgi galima pažymėti, kad didesni autoritetai vartoja pirmąjį—vardą, t. y. Kęstutis.

Blochui M. Ar galima persivesti į kitą dalį, manome, kaip visi taip ir Tamsta pats žinai, kad tas galima, tik tiesioginiam viršininkui sutikus.

Redakcijos atsakymai del prisiųstų raštų

Ginklo draugui. „Zuikelio bėdos“ desimė Rašinyms mums patiko. Siųskite daugiau ką turit. Tik reikėtų rašant stengtis giliau įsižiūrėti į vaizduojamo asmens dvasią.

Visi, kurie rašydami paklausimus, nepadeda pilno adreso ar slepiasi slapyvardėmis, atsakymų negaus.

P. Šaduikiui. Eilėraščiai silpni ir lyties ir turinio atžvilgiu. Šituos nedėsime. Atsiųskit daugiau.

A. Braziuliui. Prisiųsta „Dainų Šalis“ parodo, kad jūs galite gražiai, žvelniai mintis išdėstyti. Ją beveik būt galima spausdinti, kad ne taip būt nuvalkiota ir skysta tema. Rašykite pasirinkę kokį savitą siužetą. Tikimės gauti tinkamos medžiagos.

V. p. Daunoriui. Gautuose eilėraščiuose yra keletas posakių, iš kurių matyti, kad jums nesvetimas yra grožis. Eilėraščiai spaudai per silpni.

Paliliunui S. Truskavos—Pavermenio negražų atsitikimą, nėr ko laikraščiui rašyti. Jūs geriau kreipkitės į teisumą. Kaltininkus, be abejonės, nesunku bus susekti.

Leidėjas—Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius—Kap. V. Steponaitis.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.